

A Magyar Tudomány Napja Erdélyben 20. fórum

Tudomány: iránytű az élhető jövőhöz

Szakosztályi beszámoló

November folyamán az EME szakosztályai és fiókegyesületei tartották meg a saját tudományterületükre szabott konferenciájukat, melyek tematikáját maguk határozták meg, az egyes régiókban, illetve tudományágakban felmerülő sajátos kérdéskörök alapján.

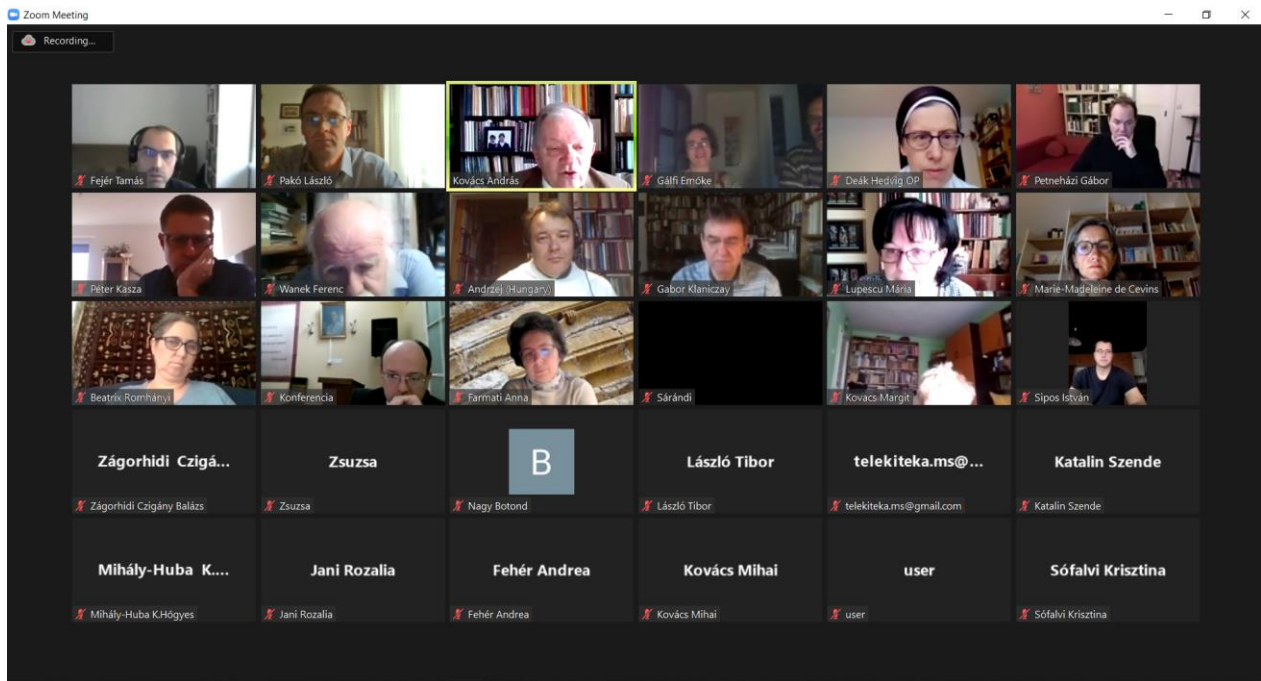
Számokban kifejezve idén a 14 rendezvény keretében összesen 159 előadás hangzott el 228 szerző munkáját bemutatva, illetve összesen 13 kötet bemutatására került sor.

A Bölcsészeti-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztály nyelvészeti, irodalom-, színház- néprajz-, zenetudományi, történelmi, művészettörténeti kutatásokról számolt be különböző szakterületeinek konferenciáin:

1. A **Nyelvészeti-, irodalom-, színház- és filmtudományi szekció** online konferenciája idén is alkalmat teremtett az interdiszciplináris párbeszédre. A nyelvészeti, irodalomtudományi, néprajzi és színháztudományi előadásblokkokban a 15 perces előadásokat 5 perces megbeszélések követték, az előadásblokkok közötti rövid szünetekben könyvbemutatókra került sor. A konferencia meghívott előadói között külföldi kutatók is voltak, illetőleg előadással mutatkoztak be a BBTE Hungarológia Doktori Iskola idén doktori címet szerzett végzettjei. Az előadásokat kerekasztal-beszélgetés követte, ahol a Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények és az Erdélyi Múzeum fordítássúlypontú számait mutatták be a szerzők jelenlétében a lapszámok szerkesztői. Sor került a 2020-as Debüt-díj átadására is. A Debüt-díjat idén Rácz Éva és Tóth Áron vehette át.

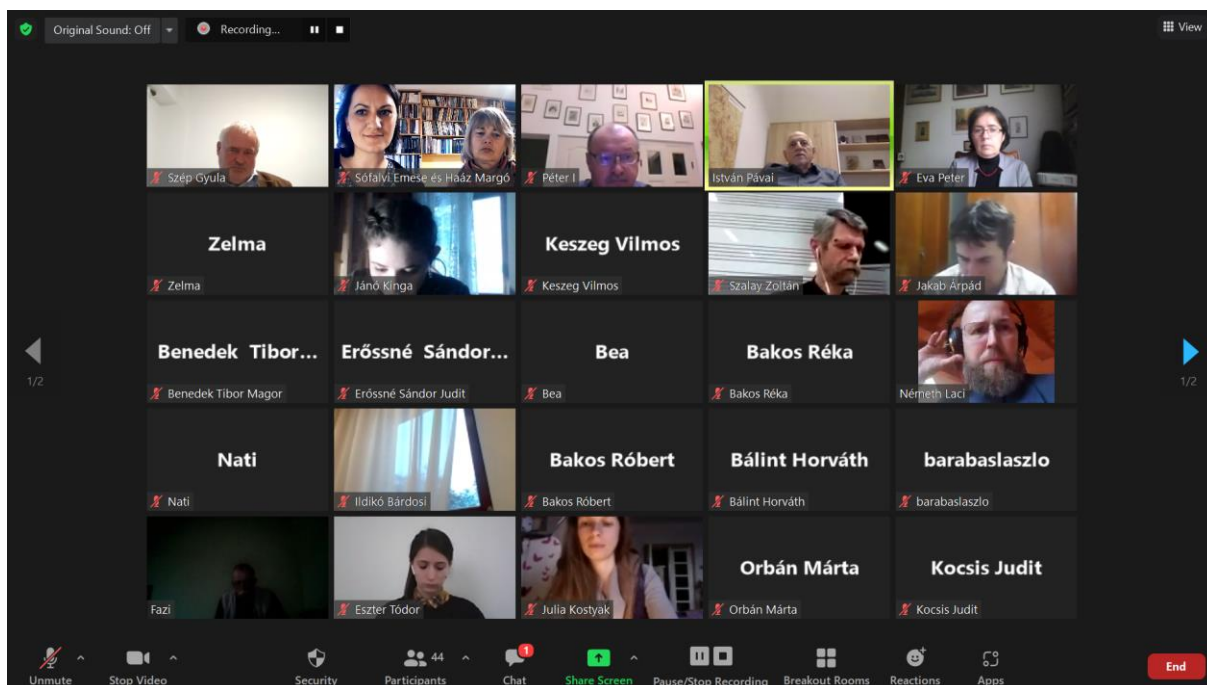
A tudományos eredmények gyors kommunikálását, a szakterületek közti átjárások keresését rendkívül fontosnak tartjuk, ezért a szakosztály évenként megtartott tanácskozásainak anyaga szerkesztett változatban a CERTAMEN. Előadások a Magyar Tudomány Napján az Erdélyi Múzeum-Egyesület I. szakosztályában című sorozatunkban jelenik meg. Az idei online konferenciát is a konferenciablokkok közötti könyvbemutatók színesítették, melyek az elmaradt könyvvásárok helyett alkalmat teremtenek szerzőknek, szerkesztőknek, kiadóknak, hogy az olvasók figyelmébe ajánlják e színvonalas tudományos kiadványokat. Az EME kiadóját a rendezvényen Biró Annamária képviselte. A szekció előadásainak összességében 70 személy vett részt.

2. A [Történelem szekció](#) online konferenciáján az előadások három nagy tematikai tömbre oszlottak. Az első blokkban az idén 800 éves jubileumát ünneplő Magyar Domonkos Rendtartomány történetére emlékeztek egy tudományos tanácskozás keretein belül. A Babeş-Bolyai Tudományegyetem Magyar Történelmi Intézetével közösen szervezett domonkos rendtörténelmi konferenciára meghívott előadók körképet nyújtottak a Domonkos Rendnek a Magyar Királyság történelmi, vallási, gazdasági és művelődési életében betöltött szerepéről. A prédikáló szerzetesek Erdély középkori egyházi életének is jellegzetes és meghatározó tényezői voltak, így történetük, működésük különböző aspektusainak felidézése, bemutatása fontos tematikája volt a konferenciának. A konferencia második részében a figyelem Erdély kora újkori művelődésének és társadalmának egyes fejezetei felé fordult. Olyan előadások hangzottak el, amelyek új kutatási eredményeket mutattak be a régió művelődés-, egyház-, város-, intézmény- és társadalomtörténetének kérdéseiből. Szó esett az erdélyi 16–17. századi történetírás két fontos alakja, Gian Michele Bruto és Bethlen Farkas tevékenységéről. Az előbbinek a 2020 nyarán Trentóból előkerült *Rerum Ungaricarum libri* című, a 16. századi magyar történelemről írott több mint kétezer oldalas, autográf javításokkal teleírt példányának a felfedezéséről, szerzői koncepciójáról, a mű jelentőségéről, és a trentói kézirat szöveghagyományban beazonosított helyéről például első ízben hallhatott az erdélyi hallgatóság. Előadások hangzottak el továbbá a krakkói erdélyi kancellária 16. századi másolati könyveiről, a kolozsmonostori konvent és az egyház kora újkori kapcsolatáról, a hét erdélyi vármegye mezővárosainak elöljáróiról, illetve a cegei Wass család 17. századi képviselői fölött elhangzott temetési prédikációkról. A harmadik részben a Kriterion Könyvkiadó és az EME Kiadója közös gondozásában megjelent három, 19–20. századi politika-, gazdaság- és hadtörténettel foglalkozó kötet kapcsán került sor beszélgetésre a szerzőkkel. Bemutatásra került továbbá a *Peregrináció és erudíció. Tanulmányok Tonk Sándor tiszteletére* című, 2020-ban megjelent kötet is. A rendezvényre, mely egyaránt szólt a felsorolt témák szakavatott kutatóinak, illetve az azok iránt érdeklődő művelt nagyközönségnek, több mint hatvan személy csatlakozott be, a tömbök munkálatait átlagosan 35-40 személy követte, összesen 81 résztvevő volt. A bemutatott új eredmények szélesebb körben való elterjedését az előadásoknak a *Certamen X.* évkönyvünkben való közreadása által kívánjuk biztosítani.

3. A [Művészettörténet szekció](#) 2012 óta a Magyar Tudomány Napja Erdélyben rendezvénysorozat keretében az Entz Géza Művelődéstörténeti Alapítvánnyal együtt szervezte meg a pluridiszciplináris művészettörténeti konferenciasorozatot. Az ideivel eddig a szekció hat alkalommal került megrendezésre (2012, 2013, 2015, 2017, 2019, 2021). A Művészettörténet szekción nem csak a legújabb erdélyi és magyar vonatkozású művészettörténeti kutatások kerültek bemutatásra, hanem művészetelméleti, örökségvédelmi, inventarizációs, intézményépítési, projektbemutató előadások is. Ezek mellett könyvbemutatók, helyszínlátogatások tették színesebbé a programkínálatot. A szekción erdélyi és anyaországi előadók is részt vettek, és jelenleg Erdély egyetlen folyamatosan, rendszeresen megrendezett művészettörténeti fórumának számít. A online konferenciát 108 fő követte.

4. A [Zenetudományi szekció](#) konferenciájára *Népzene Erdélyben* címmel került sor az EME 1. szaksztyálynak, az Erdélyi Zenetudományi Munkaközösség és a Babeş-Bolyai Tudományegyetem Református Tanárképző és Zeneművészeti Karának szervezésében. A rendezvényen a hazai etnomuzikológia legújabb eredményeit mutatták be a szakma helyi képviselői. A kutatástörténeti adalékok, gyűjtések, gyűjtők, friss kiadványok ismertetése révén az esemény az erdélyi népzene tudomány meghatározó személyisége, a 70 éves Pávai István előtt tisztelgett.

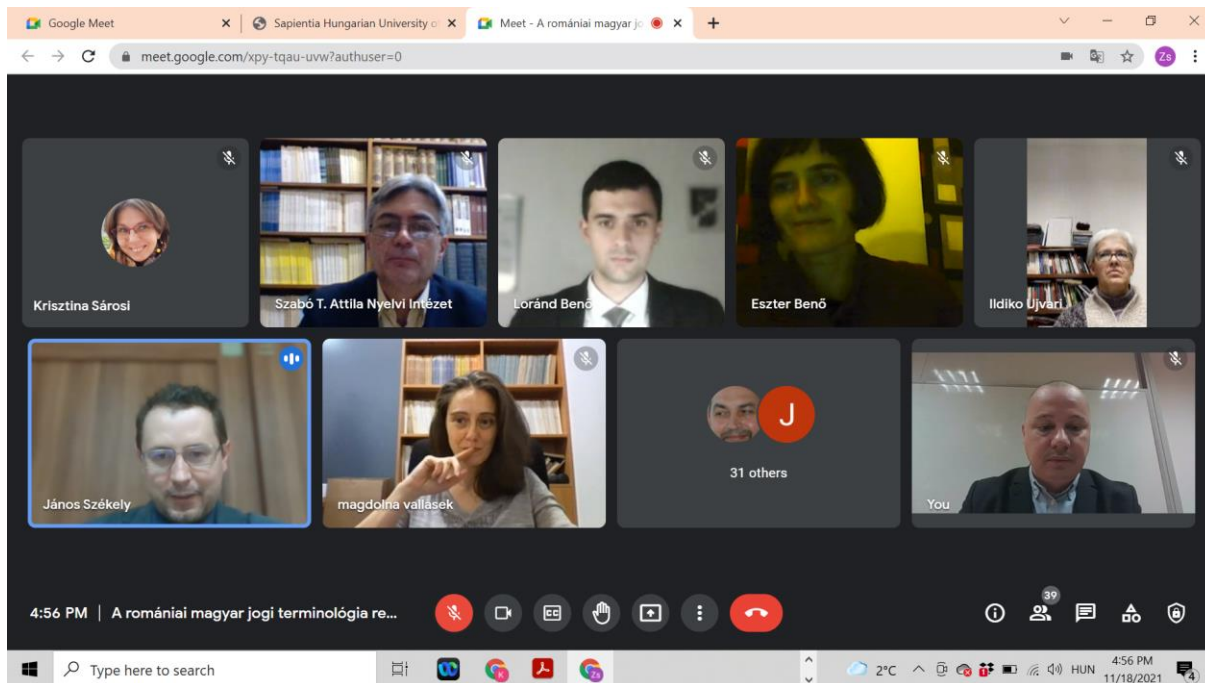
5. A **Természettudományi Szakosztály** szervezésében november 20-án került sor az *Erdélyi Természettudományi Konferenciára (ETK-20)*. A konferencia célja a természettudományok különböző területeit művelő tudósaink és tudományos kutatóink számára alkalmat teremteni az alkotó találkozásra, egymás munkáinak megismerésére. Az idei konferencián a biológia és kémia területéről hangzottak el előadások, főként fiatal, hazai előadóktól. Az előadók saját, időszerű tudományos kutatási eredményeiket mutatták be, változatos témakörben, pl. új típusú nano-kompozitok, új komplex-, illetve szerves vegyületek szintézise és jellemzése, számítógépes szimulálás, gyógyító kertek bemutatása stb. A konferencia végeztével tudományos vitafórumot szerveztünk a jelenlevők részvételével. Öröndetes, hogy a legtöbb dolgozat társszerzője fiatal kutató, PhD hallgató, illetve posztdoktori státusban szereplő vegyész, nagyrésztük a BBTE alkalmazottja. A fiatal kutatók egy része rendszeresen (többedik alkalommal) vesz részt a Természettudományi Konferencián. A konferencia nyitórendezvényén a nemrég elhunyt Bartók Katalinról (1942–2021) is megemlékeztek. Az előadásokba átlagosan harmincan kapcsolódtak be.

A **Jog-, Közgazdaság- és Társadalomtudományi Szakosztály** szervezésében idén két rendezvényre került sor.

6. A **Jogtudományi szekció** *A romániai magyar jogi terminológia revitalizációja* címmel szervezett konferenciát. A két intézménnyel (Sapientia EMTE Jogtudományi Intézet és Szabó T. Attila Nyelvi Intézet)

közösen szervezett interdiszciplináris rendezvény a romániai magyar jogi terminológia revitalizálásának kérdését helyezte központba. A konferencián romániai magyar jogászok és nyelvészek, szakfordítók részvételével került sor a szaknyelvtervezési feladatok: korpusztervezés, szaknyelvi állomány fejlesztése, a szaknyelvek státusz- és presztízstervezésével kapcsolatos legfontosabb kérdések megtárgyalására. A járványügyi helyzet miatt online formában megszervezett konferencián 43 személy vett részt: joggyakorlók, újságírók, az akadémiai közösség képviselői és egyetemi hallgatók. Az előadások lejárta után kérdésfeltevésre is lehetőség adódott, amellyel a résztvevők egy része élt is. A konferenciáról pozitív sajtóvisszhang született: a magyarországi Magyar Jogi Nyelv szakfolyóirat (<https://joginyelv.hu/2021-evfolyam/>) recenzió megjelentetését tervezi 2021. évi 2. számában, a Szabó T. Attila Nyelvi Intézet fb-oldalán pedig meg is jelent a rövid ismertetés (<https://www.facebook.com/Szab%C3%B3-T-Attila-Nyelvi-Int%C3%A9zet-109544774843254>).

A rendezvény sikerét jelzi az a tény is, hogy az együttműködés a vonatkozó intézmények között a jövőben is folytatódni fog, a konkrét problémakatalógus (elsősorban a romániai magyar jogi szaknyelv standardizálásának kérdése) rögzítése után további munkafolyamatok vannak tervbe véve.

7. A [Közgazdaság-tudományi szekció](#) az V. Nemzetközi Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Konferencia - ICEBM 2021 a Magyar Tudomány Napja Erdélyben 2021 rendezvénysorozat közgazdaságtudományi szekcióját is képezte. Az együttműködő intézmények romániai magyar kutatók

és egyetemi oktatók által a közgazdaság- és gazdálkodás atudományok terén végzett tudományos kutatómunka színvonalának és nemzetközi elismertségének növelése céljából szerveztek nemzetközi konferenciát. A konferencia segített megosztani és népszerűsíteni a közgazdaság- és gazdálkodástudományok terén elért friss kutatási eredményeket, másrészt teret adni a hazai egyetemi oktatók és kutatók számára szakmai tapasztalatszerzésre, valamint személyi- és intézményi kapcsolataik bővítésére. Az előadások a következő szekciókban hangzottak el: Pénzügy és számvitel, Közgazdaságtan, Menedzsment, Marketing, Gazdasági informatika. A konferencia iránt nagy volt az érdeklődés, négy országból 75 személy kapcsolódott be.

8. Az [EME Műszaki Tudományok Szakosztálya](#) 22. alkalommal szervezett tudományos ülészakot a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem Marosvásárhelyi Karával közösen Kolozsváron a Magyar Tudomány Napja rendezvénysorozat keretében, idén is online formában. A Műszaki Tudományok Ülészak fórumot kínál a hazai műszaki kutatók munkájának megismertetésére, ugyanakkor lehetőséget teremt külföldi vendégeinknek intézményük, illetve legújabb kutatásaik bemutatására is. Kiemelt jelentősége van a közös, intézményközi kutatómunkák, együttműködések eredményei bemutatásának. Immár hagyományosan beleláthattunk az EME Műszaki Szakosztálya tudomány- és technikatörténeti szakcsoportjának munkálataiba is, s újra lehetőség nyílt a további szakmai kapcsolatok kialakítására, a jövő irányvonalainak felvázolására a műszaki tudományok terén. A konferencián öt egyetem és négy kutatóintézet (összesen 29 szerző) főleg csoportos kutatási munkáját ismerhettük meg.

A magyar és angol nyelven beküldött és elfogadott (lektorált) tanulmányok magyar nyelvű változata a Műszaki Tudományos Közlemények sorozat legfrissebb kötetében jelenik meg nyomtatva és online is (<https://eme.ro/publication-hu/mtk/mtk-main.htm>), az angol nyelvű pedig online sorozatban a De Gruyter-Sciendo terjesztésében is: <https://content.sciendo.com/view/journals/mtk/mtk-overview.xml> .

Rendezvényünk ünnepélyes keretet biztosított a Jenei Dezső-emléklap átadásához is. A nevét viselő emléklap egyben Jenei Dezső előtti tiszteletünk kifejezése, emlékének ápolása. Adományozása által az erdélyi magyar műszaki tudományosságért kifejtett tevékenységet kívánjuk ösztönözni, elismerni. Idén a Jenei Dezső-emléklapot Kerekes László gépészmérnök vehette át.

A rendezvényen idén is bemutatásra kerültek az EME 2021-ben megjelent, műszaki és technikatörténeti kiadványai. Az online rendezvényen 52 fő vet részt. A XXII. Műszaki Tudományos Ülészak teljes felvétele a következő linken tekinthető meg:

<https://www.youtube.com/watch?v=emo5aOLOPA4>

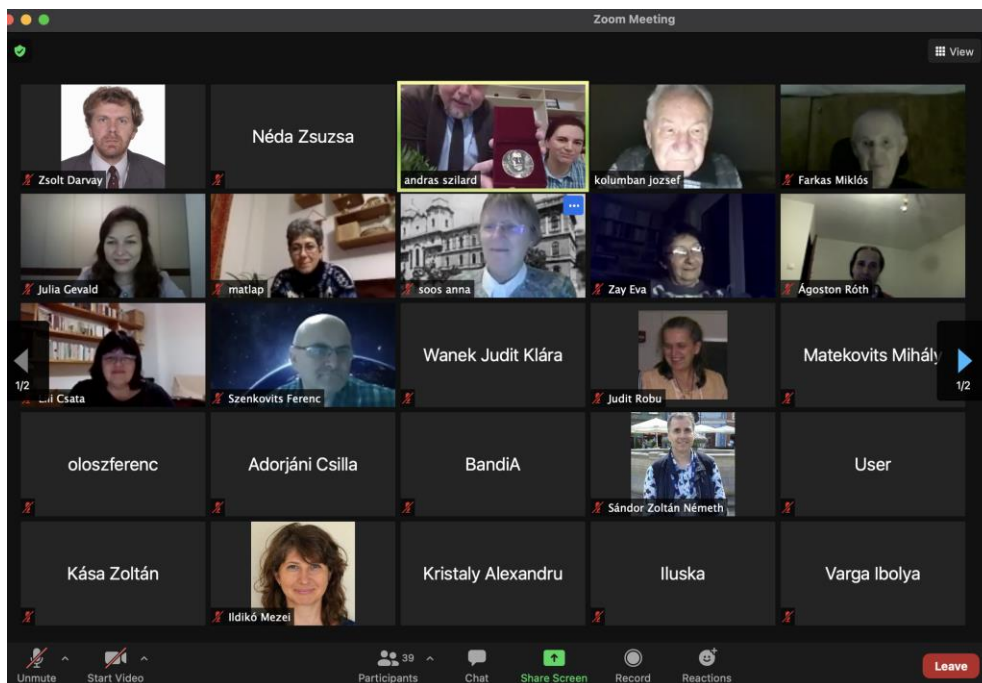

A XXII. MTÜ programfüzete itt olvasható:

https://eme.ro/muszakitudomanynap/MTU2021_programfuzet.pdf

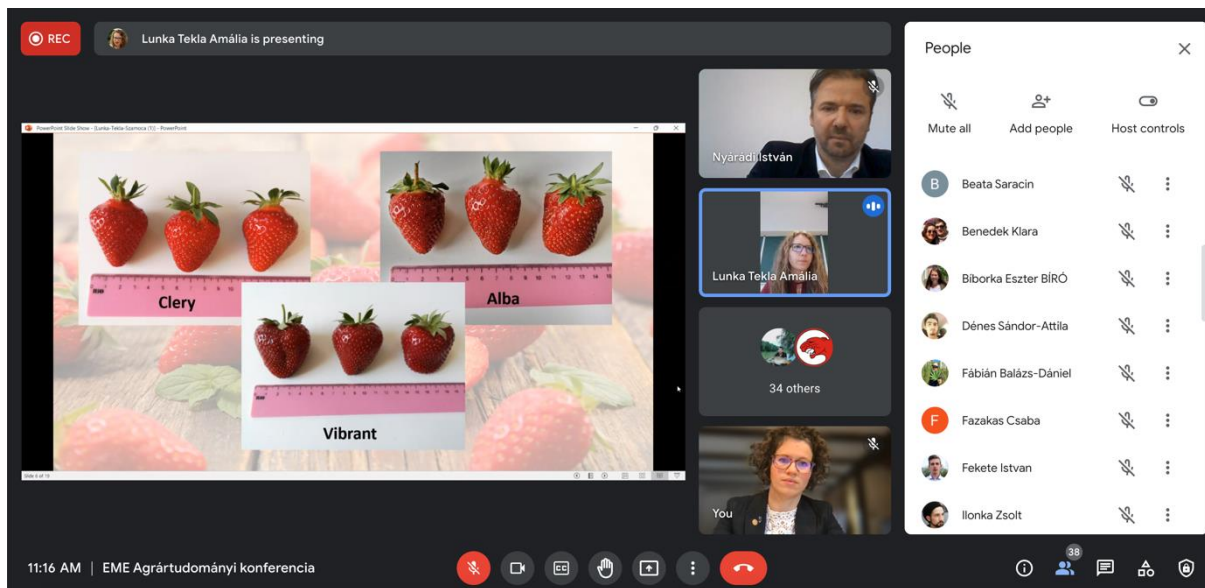

9. A [VI. Matematikai és Informatikai Szakosztály](#) a **12. matematika és informatika alkalmazásokkal** címmel tartotta online konferenciáját, amely az erdélyi magyar matematikus- és informatikusközösség fontos fóruma. A november 12–14. között megtartott rendezvény célja a matematika és informatika terén elért legújabb kutatási eredmények bemutatása volt. Ugyanakkor, a Matlap folyóirat által szervezett találkozó keretében didaktikai és tudománytörténeti előadások hangzottak el. A konferencián került sor a Farkas Gyula-émlékérem ünnepélyes átadására is.

10. Az **Agrártudományi Szakosztály** az utóbbi évek példáját követve idén is az EME Sepsiszentgyörgyi Fiókegyesületével, a Sapientia EMTE Marosvásárhelyi Karának Kertészmérnöki Tanszékével és a Kolozsvári Kar Természettudományi Tanszékével, valamint az illyefalvi LAM Alapítvánnyal közösen szervezte meg tudomány napi videókonferenciáját december 10-én. A *XVII. Agrártudományi Konferencia Agrártudomány az élhető jövőhöz* című konferencia célja volt megismertetni a tudománynak az agrárium alakulására gyakorolt hatását és ennek jövőbeni szerepét; az agráriumot elősegítő interdiszciplinaritás ösztönzése, szakmai közösségek és együttműködések kialakítása, támogatása és a fiatal kutatók érdeklődésének ösztönzése, illetve a kutatómunkába való bevonásuk. A tervezett program, amely megvalósítása szinte óramű pontossággal illeszkedett az időkeretbe, 11 szakmai előadást és egy méltatást foglalt magába. A szakmai előadások a szántóföldi és kertészeti növénytermesztés alegységeket képviselték. Az előadók a Sapientia EMTE rendszerében képzett, idén végzett agrármérnökök és kertészmérnökök voltak, akik oktatóik mentori tevékenysége mellett elkészített saját kutatási eredményeiket mutatták be. A konferencia eredményeként az online megvalósítás sikeres szakszerű lehetősége és a kezdő szakemberek tudományművelés iránti érdeklődésének ösztönzése emelhető ki. A konferencia anyaga megtekinthető az alábbi elérhetőségen: <https://www.youtube.com/channel/UCYqloC9Xck2LyxYTSgKnAxw/>

11. [Aranyos-vidéki Fiókegyesület](#) *Mindennapi élet Aranyos-vidéken a kommunizmus korában* címmel november 26-án tartotta konferenciáját. A konferencia meghívottjai részéről plenáris előadások foglalták össze a kommunista korszak kutatásának forrásait és módszereit. Ezt követően kutatási beszámolók hangzottak el, fényképgyűjtemények kerültek bemutatásra. A konferencián felléptek a tordai Jósika Miklós Elméleti Líceum tanulói. Az előadásokat átlagosan 16-18 személy követte.

Szervezők: Az EME Aranyos-vidéki fiókja, a tordai Jósika Miklós Elméleti Líceum , a helyi közművelődési egyesületek.

12. A [Gyergyószentmiklósi Fiókegyesület](#) november 8-9-én tartotta meg nemzetközi történész konferenciáját, melynek központi témája volt: *Forradalmak és szabadságharcok Erdélyben és Székelyföldön*. A kétnapos konferencia az 1562-es felkeléstől egészen az 1956-os magyar forradalomig foglalta össze az eseményeket, részletesen kitérve azok erdélyi, székelyföldi szerepére, szereplőire. Az előadássorozatnak idén a Gyergyószentmiklósi Városi Könyvtár adott otthont.

Beharangozó https://www.youtube.com/watch?v=a3VqdNJ_4yE

Megnyitó: <https://www.youtube.com/watch?v=F4vDBKyEWzs>

Garda Dezső (ny. előadótanár, Gyergyószentmiklós): Az 1848-as évi forradalom és szabadságharc erdélyi, székelyföldi és gyergyói vonatkozásai <https://www.youtube.com/watch?v=50nHWQPdGls>

Garda Dezső (ny. előadótanár, Gyergyószentmiklós): A II. Rákóczi Ferenc vezette szabadságharc Erdélyben, Székelyföldön és Gyergyóban <https://www.youtube.com/watch?v=QDrm4ZfatDc>

Komán János (ny. tanár, Maroshévíz): Az ágyúöntő Bodor Ferenc „tudományos munkássága” <https://www.youtube.com/watch?v=dUKD8SRQgUE>

Süli Attila (őrnagy, hadtörténész): <https://www.youtube.com/watch?v=v48dZ7zvq88>

Dávid Gyula (irodalomtörténész, az 1956-os forradalom áldozata. Kolozsvár): Az 1956-os forradalom erdélyi eseményei <https://www.youtube.com/watch?v=9o8Cz9L4z1M>

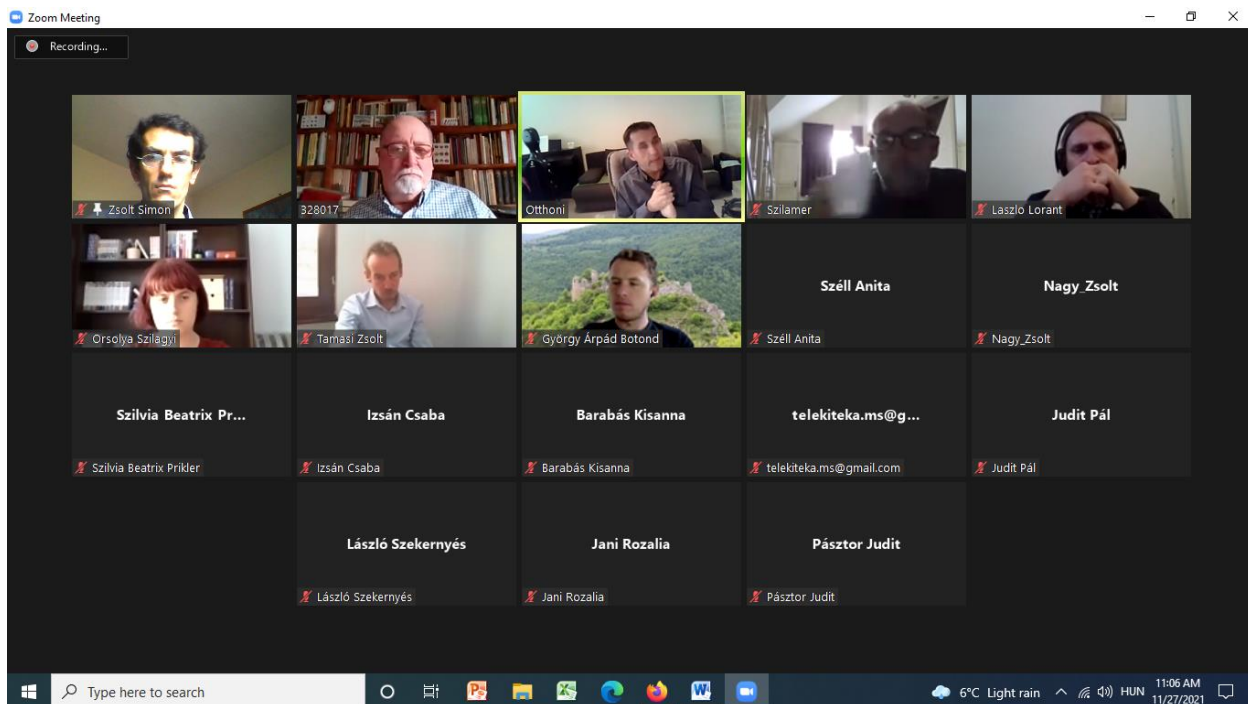
Kozma Csaba (szerkesztő, Polis Könyvkiadó, Kolozsvár): A fekete kéz. Adalékok a marosvásárhelyi és a gyergyószárhegyi fiatalok szervezetéhez. <https://www.youtube.com/watch?v=AefSjdCvNzY>

Tófalvi Zoltán (történész): Szilágyi Árpád 1956-os forradalma <https://www.youtube.com/watch?v=AhnbHY5XGdU>

Benkő Levente (történész, főszerkesztő, Művelődés folyóirat, Kolozsvár): Egyazon közösségben, külön utakon. A romániai magyar értelmiségi elit és az ifjak 1956 őszén. <https://www.youtube.com/watch?v=l4T41rmxMR4>

13. A [Marosvásárhelyi Fiókegyesület](#). A Borsos Tamás Egyesülettel A rendezvény témája: *Maros megye és Marosvásárhely történetéből. Tudományos műhelykonferencia.* (elnökével, László Lóránttal) közösen szervezett, 2021. november 27-án online megtartott konferencián Maros megye történetére vonatkozó kutatási eredmények kerültek bemutatásra. Összesen 8 előadó (7 marosvásárhelyi és 1 budapesti történész) tartott előadást, és – változó létszámban – mintegy 20-27 jelenlevő vett részt a rendezvényen. Az előadások szerkesztett változatait tanulmánykötetben kívánjuk megjelentetni.

14. A [Zilah és vidéke fiókegyesület és Szilágysomlyói Fiókegyesület](#) november 27-én tartotta a XVIII. *Szilágyság-kutatás napja. Emlékezés Bajusz Istvánra* rendezvényét. Az idei volt a tizennyolcadik alkalom, hogy a szilágysági és az erdélyi tudományos-művelődési élet képviselői megoszthatták egymással és a közönséggel tapasztalataikat, kutatási eredményeiket. Az eseménynek helyet adó zilahi Vigadó nagytermében a dr. Petri Mórról és más szilágysági kötődésű személyiségekről (Ady Endre, Balázs Árpád, Iuliu Maniu, Szikszai Lajos) készített plakátkiállítás fogadta a meghívottakat, akik jelenlétükkel a Szilágyság mindegyik magyarlakta vidékét voltak hivatottak képviselni. A kétnyelvű plakátanyaggal a román közönség számára is elérhetővé akarták tenni a szilágysági magyar művelődéstörténet legjelesebb képviselőinek munkásságát. Ezt az ülészakot a fiókegyesület egykori elnöke, dr. Bajusz István történész, muzeológus, egyetemi tanár emlékének szentelték a szervezők. A rendezvény utolsó momentumaként a Petri Mór-díj átadása volt, melyet idén Kaszta András hadadi nyugalmazott fizikatanár és iskolaigazgató, Varga D. István szilágycsehi nyugalmazott magyartanár és igazgató, valamint Györfi-Deák György zsidói könyvtáros és író vehetett át. Az eddigi gyakorlathoz hasonlóan, idén is előadások egy része meg fog jelenni a „Hepehupa” művelődési folyóiratban, ezáltal még tágabb közönséghez jutva el. A konferencián 70 személy vett részt.

RÉSZTVEVŐK, SZERZŐK, ELŐADÁSOK SZÁMOKBAN

Idén is több száz érdeklődőt szólított meg a rendezvény, **több mint 159 előadás** hangzott el, 13 kötetbemutatóra került sor. Egyes rendezvények élő közvetítésben egyesületünk YouTube-csatornáján is követhetők voltak, illetve felvételtől továbbra is megtekinthetők. A rendezvényeken több mint 800 érdeklődő vett részt, az YouTube csatornákon december végéig több mint 2000-en nézték meg a tudományos felvételeket.

Rendezvényeinkkel azt is hangsúlyozni szeretnénk, hogy a járványhelyzet és a személyes találkozások korlátozása ellenére a tudományos kutatások és együttműködések tovább folytatódnak.

Akinek nem sikerült csatlakoznia rendezvényeinkhez, kiadványainkból is tájékozódhat az egyes szakterületeken elhangzott előadásokról. Az évi rendszerességgel megjelenő **Certamen** sorozatban a Nyelv-, Irodalom-, Néprajztudomány, Történelem és Művészettörténeti, illetve Zenetudományi szekció előadásait, valamint a *Műszaki Tudományos Közlemények* sorozatban a reáلتudományok szakterületén elhangzott előadások írott változatát olvashatják. A természettudományi előadások közzétételére javasolt tanulmányai pedig a *Múzeumi Füzetek – Acta Scientiarum Transylvanica* folyóiratban, az anyagtudományoké pedig az **Acta Materialia Transylvanica** folyóiratban lesznek terjesztve.

Médiapartnereink: a kolozsvári RTV, a Kolozsvári Rádió és Szabadság napilap, Erdélyi Magyar Televízió és a Krónika napilap, melyek folyamatosan népszerűsítik s teszik közzé a rendezvényeken készített interjúkat.

Támogatók: Rendezvényünket a Magyar Tudományos Akadémia, a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt., a Communitas Alapítvány támogatták, melyet ezúton is megköszönünk, hiszen hozzájárultak sikeres lebonyolításához, megvalósításához.

További információk megtalálhatók a rendezvény honlapján:

<https://www.eme.ro/web/mtne/emetudnap2021>

A MTNE-programbizottság elnöke:

Bitay Enikő, akadémikus, az MTA külső tagja, az EME főtitkára

Email: titkarsag@eme.ro

Tel:+40-75-1016063